

Se mottakerliste nederst i dokumentet

Vår saksbehandler
Ingunn Kile

Vår dato
14.02.2025
Deres dato
15.01.2025

Vår referanse
25/00094-4
Deres referanse

Innspill til jordbruksoppgjøret 2025 - fra Agder Bondelag

Viser til invitasjon fra Agder fylkeskommune om å komme med innspill til årets jordbruksoppgjør. Frist for å komme med innspill er satt til 17. februar.

Agder Bondelag aksepterer at det er kommet på plass et tallgrunnlag slik at vi har et forutsigbart grunnlag for jordbruksforhandlingene. I åra framover skal motparten i jordbruksforhandlingene måles på om en når målet om 50 prosent selvforsyning av jordbruksvarer og om jordbruket er i stand til å levere på målene om mat- og samfunnsberedskap

Hva vil Bondelaget?

Vi står ved inngangen til en ny tid. Verden er mer usikker enn på mange tiår. Nå rammer usikkerheten også Norge i større grad enn tidligere. Vi står midt i en tid hvor krig, klimaendringer og uro må legge føringer for hvordan vi som land skal forvalte fellesskapets ressurser. At vi er en liten og sårbar økonomi gjør konsekvensene større, og valgene vi tar blir viktigere. Nå må vi verne om de grunnleggende verdiene i samfunnet vårt. I denne nye tiden spiller landbruket, og særlig den norske bonden, en avgjørende rolle. Fra Norges Bondelags side vil vi framheve tre forhold som vi mener det er særlig viktig å utvikle og fornye en politikk for i den kommende storingsperioden. Det er:

Styrke landbruket for å styrke landets beredskap

Verdens befolkningsvekst, krig, klimaendringer, naturkatastrofer og andre ekstreme hendelser skaper økt sårbarhet rundt mat og vann. Norge som nasjon må bruke politiske virkemidler for å sikre vår forsyningssikkerhet.

Et framtidsretta landbruk i hele Norge

Norsk landbrukspolitik har vært en suksess, med et levende og variert landbruk over hele Norge. Men, distriktsjordbruket er under press. Dessuten stiller klimaendringer, klimakrav og krav til dyrevelferd nye og høye krav til forskning og investeringer.

Bonden skal ha sin rettfærdige del av verdiskapingen

Makten i matmarkedet er sentrert rundt noen få ledd. Dette øker avstanden mellom de som produserer maten, og de som spiser den, og vil på sikt kunne true tilliten til norsk matproduksjon. Bondens stilling må styrkes, og det må bli en bedre sammenheng mellom butikkenes salgspris og bondens inntekt

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Gyldenløvesgate 2 A, 4611 KRISTIANSAND, Tlf: 38 07 19 71
Besøksadresse: Gyldenløvesgate 2 A, 4611 Kristiansand
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
agder@bondelaget.no, <http://www.bondelaget.no/agder>

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

For å sikre beredskap, bosetting og økt selvforsyning (jmf. Stortinget sitt vedtatte mål om 50% selvforsyning) så trenger vi aktive produksjonsmiljø i hele fylket. For å sikre en fortsatt spredt produksjon, også på små- og mellomstore bruk kreves en større forutsigbarhet i årene som kommer.

Jord er grunnlaget for matproduksjon, men stabile og forutsigbare rammevilkår er en forutsetning for å opprettholde og utvikle norsk matproduksjon.

Norsk landbruk sikrer trygg mat for alle. Norske bønder produserer mat med dyrehelse og plantehelse i verdensklasse, vi bruker minst antibiotika i matproduksjon i hele Europa og er svært restriktive i bruken av sprøytemidler. Et aktivt landbruk gir også vakre landskap og grunnlag for næringsvirksomhet. Over hele landet er landbruket en viktig bidragsyter til sysselsetting, bosetting og verdiskaping. Landbruket bidrar til framtidig velferd i Norge.

I Norge produserer vi under halvparten av maten vi spiser sjøl, og folketallet øker. Det er derfor viktig å nå Stortingets mål om økt matproduksjon på norske ressurser. Skal verdenssamfunnet ha mulighet til å øke matproduksjonen må alle tilgjengelige ressurser tas i bruk, og produksjonene må være tilpasset de naturgitte forholdene.

Agder Bondelag ønsker å spille inn disse punktene til jordbruksoppgjøret 2025:

Jordbruksavtalen er et fundament for landbruket som må bestå- det er viktig at politikerne forstår viktigheten av den og slår ring om den.

Grøvforbaserte produksjoner, som må foregå der fôrgrunnlaget er, er særlig viktige i Agder. Det er også disse produksjonene som har svakest økonomi. Inntekt og velferd.

Velferdsordningene må styrkes. Samordning (avkorting) av utbetaling for bønder som har lønnsinntekt utenom gården må fjernes. Velferdsordning for familier med barn må være på likt nivå som ordinære lønsmottakere. Dette gjelder ved sykdom, fødsel, foreldrepermisjon og ferie og fritid.

Bønder i alle produksjoner og distrikt må ha mulighet til inntekt og velferd på nivå med andre yrkesgrupper. En betydelig del av gjenværende inntektsgap må tettes i årets jordbruksoppgjør. Økning i inntekten må skje på en måte som gir varig økning og styrker selvforsyninga.

Opprettholdelse av **veterinærdekning** er viktig å ha fokus på i de sårbare områdene i Agder. Det er viktig å øke stimuleringsstøtten i næringsssvake områder i Agder slik at dette ikke belastes kommunene som allerede har en stram økonomi. God veterinærdekning gir god dyrevelferd og er en viktig del av matsikkerheten på Agder.

Investeringsmidler IBU Agder

Agder sin andel av IBU-midler ser i år ut til å bli tom i løpet av kort tid og må økes for at vi skal kunne opprettholde utbyggingstakten som er i Agder for tiden. Vi ser stor investeringsvilje for å møte løsdriftskravet for storfe i 2034. Ordninga med nasjonale midler til løsdrift for melkeproduksjon må videreføres og utvides. Kostnadsnivået øker og det er billigst for både stat og bonde å omstille til løsdrift fortest mulig. Tilgangen til IBU-midler må ikke være avgrensende for investeringer som blir gjort for å møte offentlige krav.

Vi trenger en oversikt over hvor mange båsfjøs som vil gå i gang med overgang til løsdrift. Det er og mange unge bønder som overtar gårdsbruk. Det er ønskelig med et prosjekt for å avdempe risiko og gjøre det mulig å investere i drifta. Agder Bondelag vil gjerne invitere til samarbeid om dette i partnerskapet for landbruk – og komme tilbake med en evt. prosjektsøknad.

Økt produksjon av frukt og grønt

Når markedet gir rom for økt produksjon av frukt og grønt er det ønskelig at produksjonen skjer i hele fylket.

Nye krav i dyrevelferdsmelding og gjødselbrukforskrift

Dersom dyrevelferdsmeldinga og gjødselbrukforskriften fører til krav om nye investeringer, må investeringsmidlene økes tilsvarende. Redusert produksjon på grunn av økt arealkrav til oppstalling eller gjødselspredning må kompenseres med bedre økonomi i gjenstående produksjon.

Klima

Bøndene i Agder har gjort mange tiltak for reduserte utslepp til luft og vatn. Satsen for de ulike tiltakene må økes utover kostnadsdekning, slik at det lønner seg for bonden å gjøre tiltak. Samla pott til RMP-tiltak må økes i takt med økende miljøtiltak.

Noen miljøtiltak kommer inn under SMIL-ordninga, for eksempel tak på gjødselkummer. For å følge opp dette trengs det økte midler inn i denne ordninga.

Tiltak i landbrukets klimaplan på gårdsnivå bør prioriteres. Agder fylkeskommune har fulgt opp dette med ekstra dreneringstilskudd til bøndene i Agder – noe vi håper kan fylkeskommunen viderefører.

Lavere risiko for den enkelte bonde

Det bør utredes tiltak som bidrar til lavere risiko for den enkelte bonde. Økt risiko fra klimaendringer og smittsomme sykdommer, kombinert med trenden mot større landbruksenheter og spesialisering, øker risikoen og økonomisk belastning for bønder. Det er nødvendig å utrede problemstillingen for å utvikle praksis og virkemidler som står i forhold til dagens landbruksforhold og sikrer forutsigbare rammebetingelser. F.eks vil kostnaden av vaksinerings i forbindelse med utbrudd av blåtunge koste bøndene på Agder over 8 mill. kroner.

Soner

For å oppnå målsettinga om inntektsøkning i alle produksjoner, bruksstørrelser og område av landet, må en også vurdere endringer i arealsoner. Agder bør kreves inn i sone 5B

Det må arbeides for å få godt nok kartgrunnlag for å innføre teigbaserte tilskuddsordninger. Agder Bondelag mener det bør innføres småteigstillegg for alle teiger under 5 daa.

Rovdyr

Man må forvalte de store rovdirene i henhold til de fastsatte bestandsmålene og Stortingets rovviltforlik.

Staten må, gjennom tilskudd, i større grad dekke skadeforebyggende tiltak innenfor forvaltningsområder for rovdire og sikre full kompensasjon ved tap av husdyr til rovdire.

Strømstøtte

Strømstøtten som er gitt til landbruket må sikres en videreføring.

Landbruk er mer enn mat!

Aktiviteten i landbruket er med på å holde liv i bygdene på Agder. Ringvirkningene utifra næringa er betydelig og er drivende for å kunne opprettholde infrastrukturen. Det er derfor viktig å sørge for at rammevilkårene for bøndene er best mulig.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Kirsten Helen Myren

Ingunn Kile

Kopi: Egeli, Berit Stray

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Agder fylkeskommune	Torleiv Olavson Momrak	Postboks 788 Stoa	4809 ARENDAL